

Dr hab. Inga Lewandowska
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: wokalistyka
Instytut Jazzu PWSZ w Nysie

Wrocław, 26.11.2018

RECENZJA
dorobku artystycznego i dydaktycznego,
rozprawy doktorskiej oraz dzieła artystycznego
mgr Małgorzaty Kustosz-Piątosa

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.

Dotyczy:

Uchwały nr 5/2014 Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Gdańsku z dnia 29 kwietnia 2014 roku, powołującej mnie do pełnienia funkcji recenzenta w postępowaniu o nadanie stopnia doktora sztuk muzycznych w dziedzinie artystycznej wokalistyka Pani mgr Małgorzacie Kustosz-Piątosa.

Do pisma nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Gdańsku, informującego o wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej pt. *Techniczne i interpretacyjne zagadnienia wykonawcze w kontekście stylów muzycznych wykorzystanych w wybranych piosenkach dla dzieci z muzyką Jerzego Wasowskiego* oraz do oceny osiągnięć Pani mgr Małgorzaty Kustosz-Piątosa, została dołączona pełna dokumentacja Doktorantki.

Podstawowe dane o Doktorantce:

Małgorzata Kustos�-Piątosa jest absolwentką Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy. W roku 1989 uzyskała tytuł Magistra Sztuki w zakresie Śpiewu Solowego w klasie prof. Alicji Marczak-Faberowej. W roku 1998 ukończyła Kurs Pedagogiczny w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. 6 grudnia 2008 roku ukończyła kurs szkolenia kandydatów na ekspertów wchodzących w skład komisji egzaminacyjnych i kwalifikacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień zawodowy.

Kandydatka może pochwalić się bogatą działalnością artystyczną.

W latach 1980 – 2006 była solistką Warszawskiej Opery Kameralnej. Brała udział w koncertach oratoryjnych oraz spektaklach operowych: w Polsce i poza granicami kraju, solo i w zespole solistów. Ma na swoim koncie występy z repertuarem muzyki wielu epok, począwszy od baroku, poprzez klasycyzm, romantyzm, aż po muzykę współczesną.

Współpracowała z Filharmonią im. Romualda Traugutta pod kierownictwem Tadeusza Kaczyńskiego. W latach 1988 – 1998 uczestniczyła w koncertach poświęconych szczególnym okazjom i rocznicom, odbywających się w murach Teatru Wielkiego w Warszawie oraz Sali Balowej Zamku Królewskiego. Lata 1989 – 2001 to również okres współpracy Doktorantki z Estradą Kameralną Filharmonii Narodowej. Oddano jej tamże rolę solistki w programach koncertowych i operowych.

We wrześniu 1997 roku mgr Małgorzata Kustos�-Piątosa rozpoczęła działalność dydaktyczną w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Fryderyka Chopina w Warszawie w Sekcji Piosenki Wydziału Wokalnego, obecnie: Wydziału Wokalno-Estradowego. Od roku 2000 do chwili obecnej pełni rolę Kierownika Sekcji Piosenki tegoż Wydziału. 19 lipca 2006 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nadał Doktorantce stopień Nauczyciela Dyplomowanego. Rok 2007 przyniósł Kandydatce Nagrodę Dyrektora Szkoły za wybitną pracę dydaktyczną i organizacyjną, przyznaną przy okazji Święta Edukacji Narodowej. W roku 2008 Dyrektor Centrum Edukacji Artystycznej nadał mgr. Małgorzacie Kustos�-Piątosie Nagrodę Indywidualną II stopnia za szczególny wkład w rozwój Edukacji Artystycznej w Polsce. O znaczącym poziomie pracy pedagogicznej Kandydatki świadczą osiągnięcia artystyczne oraz uczestnictwo w wielu konkursach jej uczniów.

Poza działalnością artystyczną i dydaktyczną wielokrotnie przewodniczyła obradom

jury w konkursach piosenkarskich Tulipanada oraz Festiwalach Musicalowych. Wraz z Zespołem Ekspertów opracowuje nowe podstawy programowe dla szkolnictwa artystycznego.

Ocena pracy doktorskiej oraz dołączonego dzieła artystycznego

Nadany przez Doktorantkę rozprawie tytuł *Techniczne i interpretacyjne zagadnienia wykonawcze w kontekście stylów muzycznych wykorzystywanych w wybranych piosenkach dla dzieci z muzyką Jerzego Wasowskiego* jest prawidłowo sformułowany, wskazuje na cel badań Autorki oraz na to, jaki jest ich zakres. Z treści niniejszej rozprawy wynika, iż głównym celem pracy jest odnalezienie, zebranie i przedstawienie możliwie jak największej liczby piosenek skomponowanych przez Jerzego Wasowskiego z przeznaczeniem dla dzieci, zgłębienie i potwierdzenie ich niezaprzeczalnej i ponadczasowej wartości oraz przybliżenie postaci niezwykle ważnej dla historii polskiej muzyki i sceny rozrywkowej, jakim był wybitny twórca omawianych na stronach rozprawy kompozycji. Do rozprawy Autorka dołączyła dzieło artystyczne: płytę CD pt. *DZIECIĘCY KOŁOROWY ŚWIAT w piosenkach Jerzego Wasowskiego*. Realizacji głównego celu rozprawy służą również: wielostronna analiza zawartych na płycie utworów, podkreślenie zagadnień związanych z kształceniem i budowaniem wrażliwości artystycznej młodych pokoleń oraz usystematyzowanie informacji na temat całej twórczości Jerzego Wasowskiego.

W pełnej rozciągłości zgadzam się z postawioną przez Autorkę pracy tezą, iż „piosenki dziecięce Jerzego Wasowskiego, chociaż mniej znane, stanowią integralną część całej twórczości kompozytora. [...] Cechą wyróżniającą tę twórczość jest jej artystyczny wymiar. Zawarty jest w warstwie słownej i muzycznej tych miniaturowych perełek, które wpływają na wrażliwość muzyczną i estetyczną dzieci i młodzieży.”

Dzieło w formie płyty CD zawiera nagrania piosenek z muzyką Jerzego Wasowskiego napisaną do słów twórców współpracujących z kompozytorem w różnych okresach jego życia. Wśród nagranych utworów znalazły się:

1. **Wiwat Zima** (1952) sł. Zbigniew Przyrowski
2. **Piosenka o książeczce** (1954) sł. Lucyna Krzemieniecka
3. **Muzykalny zastęp** (1957) sł. Roman Pisarski
4. **Polka warszawska** (1958) sł. Natalia Kuczyńska

5. **Śnieg i pęd** (1961) sł. Aleksander Rymkiewicz
6. **Mam przyjaciela** (1965) sł. Barbara Lewandowska
7. **Gra w piłkę** (1966) sł. Stanisław Szydlowski
8. **Uliczne sygnały** (1966) sł. Maria Szypowska
9. **Odmieniony świat** (1968) sł. Stanisław Szydlowski
10. **Ciasteczek zjadłbym sześć** (1969) tłum. i sł. Andrzej Nowicki
11. **Różowy balonik** (1971) sł. Wanda Chotomska
12. **To znaki drogowe** (1977) sł. Anna Bernat
13. **Zabierz pieska na spacer** (1982) sł. Krystyna Wodnicka
14. **Piosenka o książeczce** (1954) sł. Lucyna Krzemieniecka
15. **To znaki drogowe** (1977) sł. Anna Bernat

W utworach 10, 11 i 13 wokalistce towarzyszy baryton (Kamil Banasiak), współtworząc interpretację duetową.

Większości aranżacji dokonał Jakub Lubowicz (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13), zaś pozostałych – Marek Błaszczyk (3, 14, 15). Dwie ostatnie (14 i 15) to powtórzenie utworów znajdujących się już wcześniej na CD, tym razem nagranych w aranżacjach innego autorstwa.

Do rozprawy Autorka załączyła dodatkowo płytę DVD. Film obrazuje przedstawienie odbywającego się na deskach Teatru SCENA spektaklu pt. ***Różowy Balonik – piosenki Jerzego Wasowskiego*** w czerwcu 2016 roku. Tym razem mamy okazję poznać wcześniej wysłuchane, nagrane w warunkach studyjnych piosenki zawarte na płycie CD, w ich wersjach wykonywanych „na żywo”.

Główną postać Dobrej Wróżki zagrała sama Doktorantka – Małgorzata Kustosz-Piątosa.

Obok niej w obsadzie znaleźli się:

Kamil Banasiak – Podróżnik

Zuzanna Makowska – Tercja

Klara Zaczekowska – Kwinta

Piotr Zubek – Chłopiec

Akompaniował zespół w składzie:

Piotr Iwański – fortepian

Marek Błaszczyk – e-piano

Piotr Rodowicz – kontrabas

Konrad Tanewski – perkusja

Muzykę w całości zaaranżował Marek Błaszczuk.

Wyreżyserowała przedstawienie Małgorzata Kaczmarska.

Autorem scenariusza jest Kamil Bednarek.

Scenografię wyczarowała Dobra Wróżka, czyli Doktorantka, wraz z mężem –Waldemarem Piątosą.

Piosenki wykonane zostały w różnych stylistykach. Zachowując pierwotny charakter kompozycji Jerzego Wasowskiego, niektóre z aranżacji nagranych tu utworów zostały wzbogacone wpływami muzyki latynoskiej, afrokubańskiej czy swingowej. Kilka piosenek wykonanych jest w stylistyce tanecznej: polka, krakowiak, walc. Wzbogaceniu uległa instrumentacja. W niektórych piosenkach zmieniono tonacje. Zmiany warstwy harmoniczej zostały dokonane w subtelny sposób. Tempa oraz formy utworów zbliżone są do zaproponowanych oryginalnie przez kompozytora. Kolejność utworów na płycie ułożona została w sposób chronologiczny.

Małgorzata Kustosz-Piątosa stosuje w swoich interpretacjach różne środki techniki wokalne. Obok klasycznej emisji głosu wykorzystuje również brzmienie głosu typowe dla śpiewu estradowego. Obniżenie tonacji utworów sprzyja częstszemu korzystaniu z ciepłego brzmienia rejestru piersiowego głosu wokalistki. Interpretacje stają się dzięki temu bliższe mowie ludzkiej, co przekłada się na autentyczność przekazu. Korzystanie naprzemiennie z obu technik daje wokalistce większe możliwości przekazywania emocji budowanych przez tekst i zawartą w nim fabułę piosenki. Niekiedy buduje to wrażenie wręcz „mówienia” do słuchacza, a przekaz staje się zrozumiały i naturalny. Zabieg taki okazuje się celowym szczególnie w repertuarze dedykowanym dzieciom, których możliwości percepcyjne są dopiero częściowo rozwinięte. Pozwala to zbliżyć interpretację do poziomu mowy i utrzymać uwagę młodego słuchacza.

Film przedstawiający nagrane wcześniej w studiu piosenki w formie spektaklu pt. *Różowy balonik* pokazuje, jak ważne w interpretacji wokalisty jest zaangażowanie całego ciała, które staje się narzędziem budującym relację z odbiorcą w sposób wielowymiarowy, wzmacniający warstwę muzyczną wykonywanego utworu. Mówiąc w sposób aktywny angażujemy się „cali” w naszą wypowiedź. Liczy się mimika, gest, aktywność całego ciała. Wówczas przekaz jest pełniejszy i bardziej autentyczny. Oglądając wykonanie piosenek Doktorantki mamy właśnie takie wrażenie. Wokalistka „wciąga” nas w przedstawiane historie

nie tylko śpiewem, ale też w pełni angażując w interpretację swój instrument, jakim jest jej całe ciało. Wykorzystuje różne narzędzia: mimikę, sugestywne gesty, łącznie z chodzeniem czy wręcz bieganiem po scenie.

Wprowadzenie do świata interpretacji piosenek stanowiących dzieło Doktorantki stanowi rozprawa pt. *Techniczne i interpretacyjne zagadnienia wykonawcze w kontekście stylów muzycznych wykorzystywanych w wybranych piosenkach dla dzieci z muzyką Jerzego Wasowskiego*. Nie bez wpływu na wybór przedmiotu badań Doktorantki była obchodzona w 2013 roku setna rocznica urodzin Jerzego Wasowskiego – genialnego kompozytora, pianisty, aranżera i aktora w jednej osobie. Okrągła rocznica stała się okazją do wielu koncertów, spektakli teatralnych oraz audycji radiowych i telewizyjnych ukazujących dorobek wybitnego twórcy zarówno w tradycyjnych, jak i nowych, współczesnych odsłonach. Obok tych pisanych dla dorosłej publiczności, uwagę Autorki wzbudził omawiany w rozprawie repertuar dziecięcy. Z racji szacunku, jaki kompozytor żywił do młodej publiczności, utwory te nie odbiegały poziomem artystycznym od reszty dorobku Jerzego Wasowskiego. Sam mistrz mawiał, że nawet były ważniejsze.

Autorka, drogą rozmów z synem kompozytora – Grzegorzem Wasowskim, a także wywiadów z wybitnymi wykonawcami współpracującymi z Wasowskim, dotarła do wielu cennych informacji dotyczących jego osoby. Za pomocą dostępnych źródeł udało się Doktorantce uporządkować możliwie największą ilość piosenek dziecięcych Wasowskiego.

W rozdziale pierwszym rozprawy przedstawiono postać Jerzego Wasowskiego. Autorka zawarła w nim informacje dotyczące początkowych lat życia kompozytora oraz pierwszych jego twórczych inspiracji. W kolejnych podrozdziałach opisała współpracę twórcy z kabaretami, teatrami, cyklami programów telewizyjnych i radiowych. Wśród nich znalazły się m. in.: *Teatryk Eterek*, *Kabaret Starszych Panów* czy *Kabaret Dudek*.

W rozdziale drugim Autorka skupia się na twórczości Jerzego Wasowskiego skierowanej do dzieci. Znajdujemy w nim chronologiczne zestawienie 230 piosenek oraz analizę ich charakterystyki pod różnym kątem. Małgorzata Kustosz-Piątosa pozwoliła nam przyjrzeć się bliżej również twórcom tekstów, do których Wasowski komponował. Mamy tę możliwość czytając zawarte w jednym z podrozdziałów krótkie notki biograficzne pisarzy. Doktorantka zaznacza, że Jerzy Wasowski sięgał po teksty bardzo różnorodne pod względem stylistyki, formy, języka jak i tematyki. Podkreśla jednak, że teksty musiały go inspirować

muzycznie: „O materiale muzycznym, w formie, przebiegu linii melodycznej i akompaniamentu decydował tekst, który zawsze być podstawą do skomponowania piosenki”.

Rozdział trzeci to studia nad różnorodnością stylów muzycznych w aranżacjach piosenek dla dzieci Jerzego Wasowskiego. Autorka wskazała na elementy aranżacji i instrumentacji zastosowane w piosenkach oraz wykonawcze środki interpretacyjne w partiach wokalnych. W wyniku swojej analizy określiła, iż „środki zastosowane w kompozycjach, aranżacjach i instrumentacjach mają na celu pobudzenie wyobraźni wykonawczej poprzez: zmysły, barwy, dźwięki, rytm iluzji przebywania w świecie piosenki.” W tej części rozprawy jej Autorka zarysowała również pierwotny kształt form oraz dobór środków muzycznych 13-stu wybranych przez siebie utworów składających się na artystyczne dzieło Kandydatki.

Sprawozdanie z realizacji dzieła artystycznego znajdujemy w ostatnim, czwartym rozdziale pracy. Po krótkim opisie koncepcji aranżacyjnej i wykonawczej Doktorantka dokonuje analizy zagadnień wykonawczych i interpretacyjnych dzieła.

Konkluzja

Rozprawa doktorska mgr Małgorzaty Kustoszu-Piątosy poświęcona została niezwykle ważnemu tematowi, jakim jest zgromadzenie, analiza oraz przedstawienie w formie dzieła artystycznego utworów słowno-muzycznych dla dzieci, skomponowanych przez wybitnego rodzimego twórcę jakim był Jerzy Wasowski. Praca może stanowić swoisty przewodnik po świecie muzyki Wasowskiego, szczególnie jego piosenek adresowanych do młodej publiczności.

Ważne przesłanie, zarówno założeń Wasowskiego, jak i ich realizacji w postaci dzieła Autorki, zawarte zostało w zdaniu: „Piosenki miały uczyć, wychowywać i rozbudzać w dzieciach ciekawość świata. Jednocześnie służyć świetnej zabawie i sprawiać przyjemność”. Takie właśnie mam wrażenie słuchając piosenek Wasowskiego nagranych przez Panią Małgorzatę Kustoszu-Piątosę.

Nie do przeczenia jest również fakt, że Doktorantka, poprzez studia nad wybranym przez siebie tematem rozprawy, umożliwiła wykorzystanie zgromadzonych materiałów w celach dydaktycznych. Świadczą o tym słowa Autorki pracy: „Zebrany materiał nutowy już służy młodzieży do zdobywania wiedzy technicznej, stylistycznej i rozwojowi muzycznemu na różnym etapie zaawansowania. Różnorodność twórczości Jerzego Wasowskiego daje duże

możliwości w doborze materiału do kształcenia przyszłych wokalistów estradowych, zarówno pod względem emocjonalnym, stylistycznym, jak i skali trudności technicznej. Pozwala młodym adeptom wokalistyki pracować na doskonałych tekstach.”

Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia twórcze, artystyczne oraz pedagogiczne mgr Małgorzaty Kustosz-Piątosy spełniają warunki ustawy. Osiągnięcia dorobku Kandydatki przyjmuję, akceptuję i popieram Jej wniosek o przyznanie jej stopnia doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: wokalistyka.

dr hab. Inga Lewandowska